

SAMOOSKRIBNA TOPLA GREDA

na predvrtu ali sončni terasi

Besedilo: Davor Špehar, Zeleni svet
Fotografije: Shutterstock, Adobe Stock

Tople grede so bile nekoč stalnica ob vsaki hiši, danes pa njihova uporaba ni več tako zelo pogosta. Verjetno zato, ker manj vzgajamo sadike sami, zato ni več take potrebe. Ker pa postaja vzgajanje rastlin iz semena nov in lahko rečemo tudi zelo spodbuden trend, lahko pričakujemo, da bo potreba po toplih gredah znova kmalu večja. Zato ne bo odveč, če si koristni tega vrtnarskega pripomočka pogledamo malce podrobneje. Ste sploh vedeli, da si lahko toplo gredo postavimo tudi v urbanem okolju?

Lična topla greda lahko krasi tudi naš urbani predvrt.

Najprej odgovorimo na vprašanje, zakaj bi toplo gredo sploh potrebovali. Njihov prvotni namen je, da v njih v spomladanskem času vzgojimo sadike, ki jih bomo pozneje presadili na gredice zelenjavnega vrta, v visoke grede in večje posode. Tako lahko v tople grede že februarja sejemo čebulo iz semena. Konec februarja sejemo tudi solato, kolerabico, cvetačo, zgodnje zelje in druge vrtnine. V sredini marca nato sejemo tudi cvetice ali peteršilj. Sicer pa so tople grede uporabne tudi v drugih letnih časih, poleti za gojenje plodovk in buč, jeseni in pozimi pa za skladiščenje in prezimovanje vrtnin.

Kako in kdaj oblikujemo toplo gredo?

Postavljanja tople grede se lotimo konec januarja ali v februarju. Toplo gredo sestavljamo po plasteh, pri tem pa poskušamo delati čim hitreje. Na koncu gredo pokrijemo s steklom ali plastičnimi materiali. Tako se zaradi sonca, mešanice slame, vode, gnojila in sladkorja ogreje že v nekaj dneh. Da ponoči toplota ne bi uhajala, je treba gredo prekriti z debelo staro odejo, lahko pa si pomagamo tudi z drugimi materiali, ki zadržujejo toploto. Zelo primeren je stiropor, ki ga dodatno obtežimo, da ga ne odnese veter.

Tla za toplo gredo so lahko tudi manjši predvrt ali domača terasa, ki pa ne sme biti tlakovana. V urbanih naseljih je tudi veliko ravnih streh, ki so zelo primerne za tople in visoke grede. Na sprehodu ali nedeljskem izletu si priskrbimo posušeno travo, listje in slamo. Dobro je, da od lokalnega kmeta pridobimo tudi svež hlevski gnoj, ki bo motor ogrevanja tople grede. Če tega ni na voljo, lahko kot nadomestek uporabimo gnojilo Urea (dušično gnojilo), ki ga ustrezno zmešamo z drugimi sestavinami. V vrtnarskih trgovinah si priskrbimo še nekaj vreč setvenega substrata, ki ga lahko zmešamo z zemljo iz krtin. Teh je na travnikih dovolj in ne bo večje škode, če poravnamo površino trate, a je prej seveda dobro o tem obvestiti lastnika parcele. Če nimate časa za nabiranje zemlje na travnikih, jo lahko v celoti kupite in stresete v toplo gredo.

Pravilna postavitev tople grede in ustrezen motor za ogrevanje

Najbolj priporočljivo je, da toplo gredo na domačem vrtu ali urbani terasi po dolžini obrnemo v smeri sever-jug. Za okvir uporabimo lesen okvir, ki ga zakopljemo v tla do globine 60 cm. Nižje dele visoke grede obložimo s stiroporjem debeline 15 cm. Dekorativno jo lahko obložimo še s koruznico ali z drugim naravnim materialom, ki bo poskrbel za naraven videz. Daljša stranica naj bo približno 20 cm večja od nižje, okna pa naj bodo postrani obrnjena proti soncu.

Že prej sem napisal, da je najbolj ustrezen »motor« za ogrevanje tople grede svež gnoj, a žal tega predvsem v urbanem okolju zelo težko najdemo. Za pripravo nadomestka tako lahko uporabimo star vrtnarski trik, ki nadomesti gnoj. Zagotovite si dušično gnojilo Urea, vodo in sladkor. V 10 litrov vode dodamo 1 kg omenjenega dušičnega gnojila in 1 kg sladkorja. Vse skupaj dobro premešamo in polijemo čez slamo, ki jo v toplo gredo zložimo kar v kockah, da je sestava bolj trdna. Nad slamo ali gnoj dodamo še plast zemlje.

Če ste med srečneži, ki bodo pridobili tudi svež hlevski gnoj, pa naj sloj gnoja sega 25 cm pod nižjo stranico. Tako se zgornja plast tal, ki služi za setev in sajenje, hitreje ogreje.

In koliko časa nam bo vse skupaj vzelo? Rezervirajte si en dan za zbiranje osnovnih sestavin, nato pa boste potrebovali še sonč-

URBANI VRT

no popoldne za hitro sestavljanje. Ob gretju sončnih žarkov bo to zagotovo zelo prijetno in zabavno opravilo, poleg tega pa se vam bo vloženo delo dolgoročno dobro obrestovalo, saj vam bo omogočilo hitro setev za sadike, ki jih boste tako lahko pridelali sami. V primeru, da bi v trgovinah dovolj zgodaj opazili sadike solate in drugih vrtnin, pa lahko v topli gredi tudi pohitite s sajenjem. Tako bo tudi pridelek hitrejši.

Kaj sejemo v toplo gredo v zimskem času?

V tople grede lahko že konec februarja sejemo solato, rukolo, redkvico in nadzemno kolerabico. Solato najprej sejemo v multiplošče in jo do kalitve hranimo v notranjosti hiše ali stanovanja pri temperaturi 20 °C. Takoj ko opazimo mlade kalčke, jo prestavimo v toplo gredo, da se sadika ne pretegne. Samo tako namreč vzgojimo kakovostno sadiko solate.

Toplo gredo sestavljamo po plasteh, zaključimo pa s setvenim substratom.

Na večji terasi bi si lahko uredili tudi takšno, malce bolj trajnostno in moderno toplo gredo.

Najbolje je, da okvir zapremo oz. pokrijemo s starimi okni. Te lahko poiščemo na odlagališču kosovnih odpadkov.

Okvir je na zadnjem delu višji, sprednja stranica pa je približno 20 cm krajša in nižja.

V toplo gredo februarja sejemo tudi čebulo iz semena. Tako sami pridelamo sadike avtohtonih domačih sort, ki jih ne najdemo v vseh trgovinah. V tople grede lahko sejemo tudi por. Ne pozabimo tudi na setev za sadike kolerabice, cvetače, brokolija in zgodnjega zelja. Vse sadike lahko že v marcu presadimo v visoke grede. Najbolj priporočam setve v

dili na osnovi hlevskega gnoja, bo primerna tudi za gojenje lubenic, melon in buč. Te se bodo namreč odlično počutile na hlevskem gnoju, ki smo ga spomladi uporabili za gretje. Na topli gredi, ki je velika 1 m² lahko gojimo 1 lubenico, 1 bučo, 4 nizke paradižnike, 6 paprik ali 6 čilijev.

Tople grede v zimskem času lahko upo-

rabljamo tudi namesto zasipnic. To je koristno, če smo v visokih gredah pridelali višek pridelka. Najprej seveda odstranimo zemljo in preostalo vsebino. Robove obdamo s stiroporom ali koruznico, na tla pa položimo nekaj smrekovih vej, koruznico in slamo. Za izolacijo je zelo dober tudi stiropor. Napolnimo jih s korenovkami (korenje, rdeča pesa, repa, koleraba ...), kup pa nato pokrijemo s slamo, smrečjem in koruznico. Vse skupaj pokrijemo še z nekaj zemlje, da se zasipnica ne izsuši. Če je topla greda pod streho, je treba poskrbeti za občasno zalivanje, da se korenovke ne izsušijo. Pokrivanje zaključimo z okni in slamaricami. Namesto slamaric je uporabna tudi odeja.

Toplo gredo lahko uporabljamo tudi za prezimovanje vrtnin. Tako lahko jeseni vanjo »posadimo« očiščene glave zelja in ohrovta, ki smo jih pridelali na vrtu. Primerne so tudi za prezimljenje endivije in radiča. Vse vrtnine postavimo tako, da se med sabo ne dotikajo. Okna pokrijemo s stiroporom, slamarico ali lesenimi pokrovi, uporabni sta tudi koruznica in debela deka. Radič in endivija tako ostaneta do začetka januarja. Druge vrtnine lahko uživamo tudi januarja in februarja.

Najbolj se obnese setev v multiplošče, ki jih položimo na zemljo, ki zaključuje zgornjo plast tople grede.

multiplošče, ki jih položimo na zemljo, ki zaključuje zgornjo plast tople grede. Če se boste odločili za tak pristop, upoštevajte le, da je za ta namen toplo gredo treba zaključiti z nekaj manj zemlje, saj se bodo sadike razvijale v setvenih ploščah s posejanimi rastlinami. Če pa želimo pridelati puljene sadike, ki jih bomo presadili v visoke grede, zadnjo plast tople grede zaključimo z nekoliko več zemlje, a je takšna vzgoja sadik v zadnjem času že nekoliko v pozabi, saj se bolj obrestuje setev v multiplošče.

Spomladanska, poletna in zimska uporaba tople grede

Od druge polovice maja je topla greda uporabna za gojenje paradižnika, paprike, čiljev in drugih plodovk. Prav plodovke so vse bolj priljubljene na terasah, odprtih balkonih in na ravnih strehah. Če smo toplo gredo zgra-

**ZA VEČ AKTUALNIH VRIČKASTIH
NOVOSTI OBIŠČITE SPLETNO STRAN**

zelenisvet.com